

Geschiedenis Gereformeerde kerk Ruinerwold – Koekange

Het zegel van de afgescheidenen

Ds. Hendrik de Cock

Het zegel van de kerk

Voor kant kerk Berghuizen 2018

Foto van het kerkgebouw van voor 1912

Het ontstaan van de afscheiding.

De Afscheiding ontstond als reactie op koning Willem I, die zijn greep op de kerk wilde versterken, door in 1816 bij Koninklijk Besluit een nieuw reglement in te voeren in de toenmalige Nederduits Gereformeerde Kerk. Het reglement moest de Dordtse Kerkorde uit 1618 vervangen. Velen kwamen hierdoor in verzet en met de Afscheiding begonnen dezen hun eigen kerk, die in zich in eerste instantie Gereformeerde Kerk noemde, maar zich al spoedig opsplijtste in de Christelijke Afscheiden Gemeenten en de "Gereformeerde Kerken onder het kruis".

De reden voor de splitsing was dat door de overheid de kerk werd vervolgd, omdat zij de naam Gereformeerde Kerk gebruikte, een naam die volgens de overheid inging tegen het reglement van 1816, waarin de oude Gereformeerde Kerk de naam Nederlandse Hervormde Kerk had gekregen. Sommigen vonden de naam niet belangrijk genoeg om er vervolging voor te ondergaan, en werden de "Christelijke Afscheiden Gemeenten", anderen vonden dat zij principieel de voortzetting waren van de oude Gereformeerde Kerk, en kozen de naam "Gereformeerde Kerken onder het kruis", hierbij voor lief nemend dat dan de vervolging zou blijven. De toevoeging 'onder het kruis' verwijst naar deze vervolging.

In 1869 zijn deze twee groeperingen samen verder gegaan onder de naam Christelijke Gereformeerde Kerken.

In 1886 vond tijdens de Doleantie een nieuwe afscheiding plaats onder leiding van de Amsterdamse predikant Abraham Kuyper, een invloedrijk antirevolutionair politicus en journalist. Uit de samenvoeging van de dolerende kerken en de kerken die ontstaan waren uit de Afscheiding van 1834 ontstonden in 1892 de Gereformeerde Kerken in Nederland. Enkele kerken uit de afscheiding gingen niet mee en gingen verder als Christelijke Gereformeerde Kerk, een kerkgenootschap wat nog steeds bestaat.

De gemeente van Ruinerwold/ Koekange ging mee met de samenvoeging en heette voortaan Gereformeerde Kerk Ruinerwold/Koekange.

Protestantse Kerk in Nederland

In 2004 hield de Nederlandse Hervormde Kerk op te bestaan. Een groot deel heeft zich voortgezet in de PKN (Protestantse Kerk in Nederland) en een klein deel in de HHK (Hersteld Hervormde Kerk. Enkele Gereformeerde kerken zijn niet meegegaan met de fusie tot Protestantse Kerk in Nederland (PKN) zij zijn verder gegaan onder de naam voortgezette Gereformeerde Kerk Nederland (vGKN). Naast de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken in Nederland is ook de Evangelisch-Lutherse Kerk meegegaan in de fusie tot Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Sinds de oprichting van de Protestantse Kerk in Nederland, mei 2004, maakt de Gereformeerde kerk van Ruinerwold/ Koekange hiervan deel uit als zelfstandige gemeente.

De kerk in Berghuizen

In de buurtschap Berghuizen staat het gebouw van de Gereformeerde kerk van Ruinerwold/Koekange.

De kerk is op 28 mei 1835 gesticht door ds. H. de Cock, predikant in het Groningse Ulrum, die zich in oktober 1834 van de Hervormde kerk had afscheiden.

Het begin lag in Koekange, waar al voor de afscheiding groepen gemeenteleden van de Hervormde kerk bij elkaar kwamen in huizen van verschillende gemeenteleden.

In de boerderij van Willem Jans Steenbergen werden eveneens samenkomsten gehouden. Hier was het waar op Hemelvaartsdag, 28 mei 1835, een grote groep mensen bijeen was om te luisteren naar ds. H. de Cock, die op die dag in de dienst voorging.

Na deze bijeenkomst besloot een groep mannen en vrouwen om te breken met de Hervormde kerk en zich af te scheiden; zo is de Christelijke afscheiden gemeente te Koekange ontstaan.

Hetzelfde deed zich voor in Ruinerwold waar ds. H. de Cock twee dagen later vooring in de boerderij van Gerrit Jacobs Withaar in de Weerwilliger Bergen. Op 30 en 31 mei 1835 werd hier de Christelijk afgescheiden gemeente gesticht.

Vanaf het begin is er sprake van enige samenwerking tussen Koekange en Ruinerwold wat resulteerde in een samenbundeling van de krachten. Het beroepen van een voorganger en de huisvesting ervan speelden daarbij een belangrijke rol

Kerkgebouw

In april 1841 werd besloten de nieuwe kerk te bouwen op een stuk grond, geschonken door Gerrit Jacobs Withaar, op de plaats waar nu de oude begraafplaats is, de Jan Jochemsberg. De bouwkosten werden begroot op 1600 gulden, Dit bedrag is bij vrijwillige intekening bij elkaar gebracht.

Het is niet met zekerheid te zeggen, maar we mogen aannemen dat de kerk in de zomer van 1841 is ingewijd door Ds. H. de Cock.

Het huidige kerkgebouw is in 1875 voor 4800,00 gulden gebouwd door aannemer Broenink uit Koekange. Op zondag 19 december 1875 is het nieuwe kerkgebouw ingewijd d. In 1912 werd het kerkgebouw aan de zijkanten uitgebreid en in 1927 werden galerijen aangebracht.

In 1974 is het kerkgebouw van binnen opnieuw ingericht, en in 2005 zijn de bijgebouwen vervangen door een nieuw gebouw met de naam 't Middelpunt.

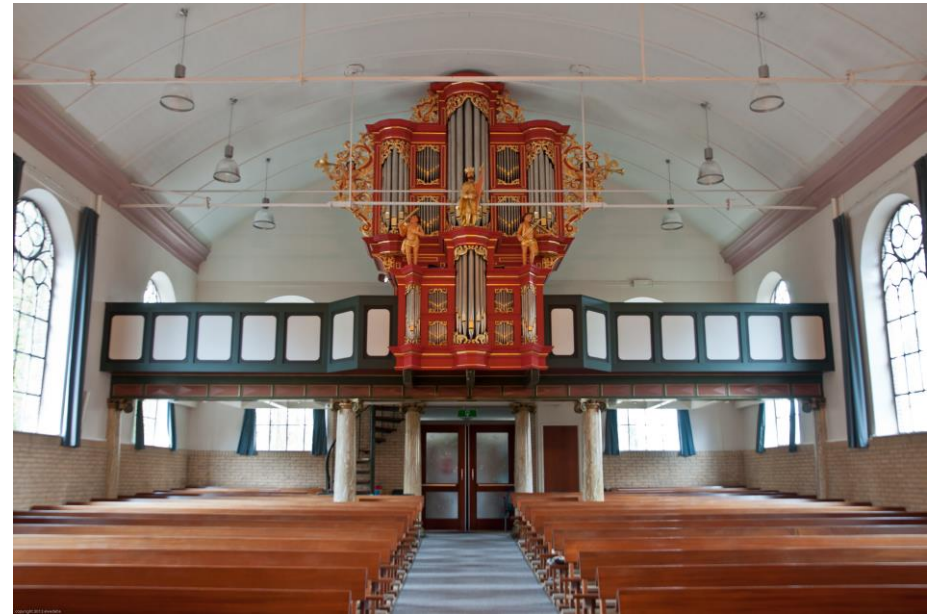
Gevelsteen bij de ingang onder de toren

Kerk gebouw na 1912 met zijvleugels.

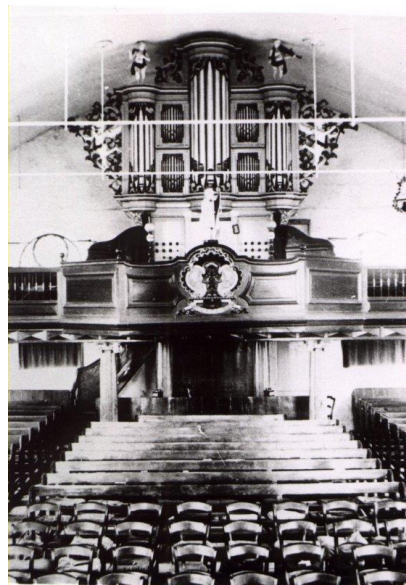
Berghuizen omstreeks 1900

Interieur kerk na 1974 met het Amoor orgel

Interieur kerk voor 1951

Nieuwbouw 't Middelpunt 2005

Predikanten

Nu er een eigen kerkgebouw was ging men aan de slag om een predikant te beroepen. Tot de tijd dat er een eigen predikant was, waren het de oefenaars die voorgingen.

Na enkele teleurstellingen werd er een beroep uitgebracht op Ds. W.A. Kok uit Dwingeloo; deze nam het beroep aan.

Wolter Alberts Kok was een boerenzoon uit Eemster bij Dwingeloo, die door Ds. H. de Cock werd opgeleid tot predikant, samen met zijn broer Frederik Alberts Kok.

Ds. Wolter Alberts Kok werd op 10 april 1842 door zijn broer bevestigd als predikant van de Christelijk Gereformeerde gemeente van Ruinerwold/Koekange.

Na Ds. W.A. Kok vonden nog vele predikanten hun weg naar Berghuizen.

In de kerkenraadskamer hangen de foto's van alle predikanten die de gemeente hebben gediend

Tot september 2008 heeft de kerk twee predikanten gehad.

Vanaf november 2011 is ds. J. W. Muis de enige predikant van de Gereformeerde kerk van Ruinerwold/Koekange. Het aantal leden is momenteel ongeveer 875 (april 2018).

De Theologische school

Toen ds. H. de Cock in 1842 overleed werd de opleiding tot predikant verplaatst naar Berghuizen, waar Ds. W. A. Kok de opleiding van jonge predikanten voortzette.

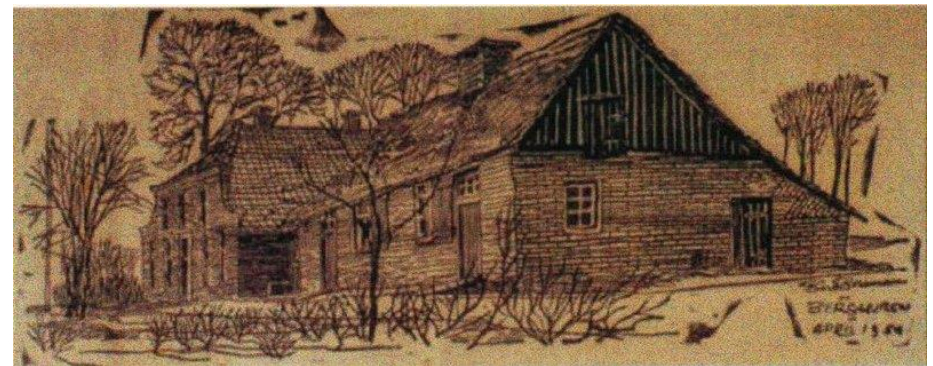
Deze opleiding was de voorloper van de huidige Theologische Hogeschool in Kampen; het schoolgebouw heeft aan 'het Trekgat' gestaan.

Ds. J. Bavinck, de vader van de lat er bekende professor Herman Bavinck, heeft hier zijn opleiding genoten.

Toen Ds. W. A. Kok in 1846 naar Hoogeveen vertrok is de opleiding daar voortgezet.

Pastorie en Theologische school Berghuizen.

Tekening pastorie en Theologische school.

Berghuizen, kerk en kosterswoning voor de bouw van de eerste pastorie

De nieuwe pastorie gebouwd in 1912.

De begraafplaats in Berghuizen

De Gereformeerde kerk van Ruinerwold/Koekange heeft een eigen begraafplaats.

De oude begraafplaats ligt op de plek waar tot 1841 de eerste kerk heeft gestaan; deze is in 1960 gesloten. De graven zijn uitgegeven voor onbepaalde tijd en deze blijven eigendom van de familie en worden niet geruimd.

Vanaf 1935 wordt er begraven op de nieuwe begraafplaats op de kruising van De Weidenweg en de Dijkmansweg.

Deze is niet alleen voor leden en oud leden van de Gereformeerde kerk van Ruinerwold/Koekange. Op verzoek worden er graven uitgegeven aan mensen die op enigerlei manier binding hebben met Berghuizen. Op de oude begraafplaats is ds. Bartels predikant van 1846 – 1871 in Berghuizen begraven. Het graf ligt op de plaats waar de ingang van de oude kerk was.

Oude begraafplaats liggende zerk graf ds. Bartels. 1812-1871
Predikant te Ruinerwold-Koekange 1846-1871

De nieuwe begraafplaats

In 1935 is de nieuwe begraafplaats op de hoek De Weidenweg
Dijkmansweg in gebruik genomen.

Op deze begraafplaats liggen ook enkele oud predikanten van de kerk
van Berghuizen begraven.

Ook de uit Ruinerwold afkomstige Ds. F. Slomp, beter bekend als Frits
de Zwerver, zijn schuilnaam uit de tweede wereldoorlog, is begraven
op de begraafplaats te Berghuizen.

Ingang 'nieuwe' begraafplaats aan De Weidenweg

Predikant te Ruinerwold-Koekange van oktober 1923 tot juni 1942

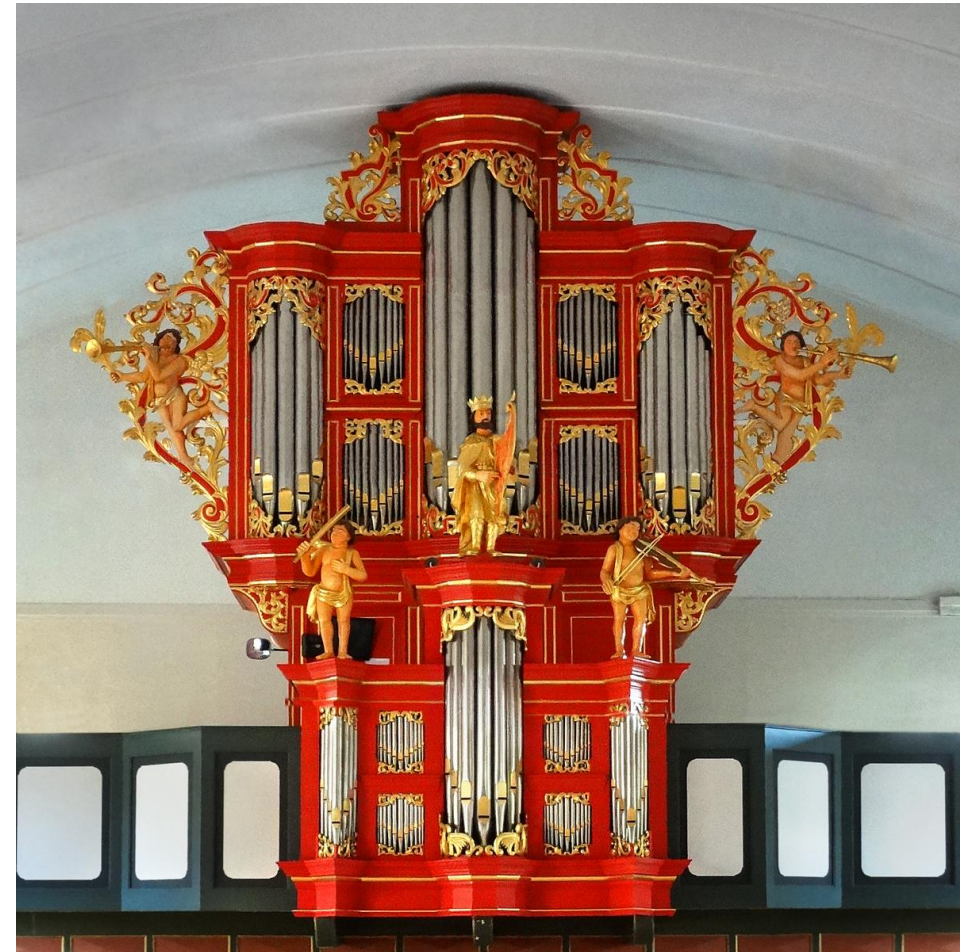
Predikant te Ruinerwold-Koekange van januari 1947
tot december 1969

Predikant te Ruinerwold-Koekange februari 1966 tot december 1970

Ds. Slomp is geboren in Ruinerwold en was in de tweede wereldoorlog bekend onder de schuilnaam 'Frits de Zwerver'.

De kerk van Berghuizen is in het bezit van een monumentaal Amoor orgel uit 1743.

Informatie over dit orgel op: www.middelpuntberghuizen.nl
www.orgelsindrenthe.nl

Berghuizen, april 2018

Lammert van der Heide